

Efter Alt, hvad der er foregaaet, efter den Tilslutning, som Forslaget har faaet fra mange Sider, kan jeg imidlertid, som sagt, paa ingen Maade ansee det for umuligt, at man, under en ganske anderledes ligefrem Medvirkning fra Regjeringens Side end hidtil, maa kunne komme til et Resultat ved at stille Gendringsforslag, medmindre Regjeringen da skulde sætte megen Pris paa, at det var et Regjeringsforslag, der kom frem og blev vedtaget af Thingene, og saaledes ophøiet til Lov. Jeg troer ikke, at vi ligeoverfor den Tilbøielighed, som der baade fra Forslagsstillerens og mange Andres Side er bleven udtalt til, for at naaa et blot nogenlunde heldigt Resultat, at vige tilbage og at opgive mange Meninger og Ansæer, skulle ansee det for givet, at et Udvalgs Nedsættelse her enten vil være en blot Høflighedsjag ligeoverfor det andet Thing, eller kun vil kunne tjene til, som en æret-tidligere Taler (Ussing) yttrede, yderligere at give den danske Befolkning Beviser ihænde for, at alle de i denne Sag gjorde Bestræbelser i og for sig ere urigtige.

Jeg agter altsaa at stemme for Lovforslagets Overgang til 2den Behandling, og jeg skal derfor ikke nu gaae ind paa nogen egentlig dyb Drøftelse af samme. Jeg skal kun, forsaavidt der her er talt om Indgreb i Gendomsretten, bemærke, at den, der vilde befride Eiendomsrettens Ufrænelighed, ikke blot vilde komme i Strid med Grundloven, men ogsaa med alle Forudsætninger for en civiliseret Samfundstilstand. Men paa den anden Side maa jeg fremhæve, at det er givet, at Godsbesiddelserne, det vil ikke sige Hovedgaardsbesiddelserne, men det Fæstetvang, underfastede Bøndergods, ere en Art Eiendom, der er sui generis, Noget, fra hvis Ordning der ikke vil kunne drages Noget til Følge i noget andet Forhold. Alle de Farer, som man har antydet, at vi ved Forslaget skulde løbe — Gud forbyde, at vi nogensinde virkelig skulde komme ind i en kommunistisk Retning, hvilket ikke er Andet end et i System bragt Stratontøvert — falde

bort, naar Spørgsmaalet stilles saaledes, om ikke hele det Forhold, som Lovgivningen fra Arilds Tid — en æret Taler (Mourier-Petersen) ophyste med Nette, at den senere Fæstelovgivning egentlig kun er en Udvikling af, hvad der allerede laa i Christian den Femtes Lov og ældre Love — har behandlet som en særegen Tilstand, der er nøie sammenknyttet med hele den danske Befolknings Opretholdelse og Opretholdelse under taalelige Vilkaar, nu bør hæves, og om ikke store Statsformaal kunne fordrø, at det løses nu. Men idet jeg fremhæver dette, maa jeg tillige udtale, at Spørgsmaalet om Almeenvellet — jeg skal ikke her tale om Erstatningsspørgsmaalet, thi det regner jeg til Detaillen — i det foreliggende Lovforslag, efter min Dverbeviisning er opfattet i en saa sneverhjeret Betydning, at dets Paaberaabelse ikke kan holde Stand. Ved Almeenvellet maa nemlig forstaaes hele Folkets Liv, hele den nationale Udviklings Krav; men her forekommer det mig, at Almeenvellet nærmest er defineret som den materielle Interesse for et vist givet Antal Familier, der ved Fæsteforholdets Opløsning ikke ville have nogetsonhelst Nødskrav. Det er en Misforstaaelse, at et vist Antal Bøndefamiliers Interesse — ikke Net, men Interesse — skulde være det Samme som Almeenvellet. Forsaavidt maa jeg altsaa være enig med min ærede Nabo (Ussing), som han bemærkede, at, hvad Almeenvellet egentlig skulde kræve, nemlig en anden friere og bedre Brugsform for den Deel af Danmarks Jordbund, som endnu er undergivet Fæstetvang, i nærværende Lovforslag er behandlet temmelig som en Bagatel, som Noget, der nok kan tilfidesættes, og at der derfor er Bestemmelser deri, som paa ingen Maade kunne holde Stik. Det er ogsaa min Dverbeviisning, at, hvis man vil borttage den Bestemmelse, at, hvad der sælges, strax gaaer over til fri Eiendom, og navnlig altsaa vil opretholde de i Lovforslagets § 1 omhandlede 20 Mark, saa borttager man dermed ogsaa Grundvolden for den Nabat, stor